

PRZECIWDZIAŁANIE ZATOROM PŁATNICZYM W PRAKTYCE

1. Sprawodawczość, zasady przewalutowania i oświadczenie	str. 1	9. Wydłużony termin zapłaty	str. 3
2. Kary za nadmierne opóźnienia w płatnościach	str. 2	10. Zapłata wynagrodzenia częściami a uprawnienie do odsetek za opóźnienie oraz rekompensaty	str. 4
3. Odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych	str. 2	11. Odsetki od nieterminowej płatności dokonanej w częściach	str. 4
4. Rekompensaty kosztów odzyskiwania należności	str. 3	12. Wyegzekwowanie spłaty zaległych świadczeń pieniężnych	str. 4
5. Jedna umowa a kilka rekompensat za opóźnienie w płatnościach	str. 3	13. Maksymalny termin zapłaty, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny	str. 4
6. Przelew wierzytelności	str. 3	14. Zawiadomienie o wystąpieniu nadmiernego opóźnienia	str. 4
7. Kary dla podmiotu publicznego	str. 3		
8. Moment zapłaty	str. 3		

1. Sprawodawczość, zasady przewalutowania i oświadczenie

Spółki tworzące podatkowe grupy kapitałowe oraz publiczne podmioty lecznicze nie muszą składać sprawozdań o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Wyłączono niektóre rodzaje transakcji z obowiązku sprawozdawczego. Wprowadzono zasady przewalutowania świadczeń pieniężnych wyrażonych w walutach obcych. Oświadczenie o statusie dużego przedsiębiorcy składają zarówno dłużnik, jak i wierzyciel w danej transakcji handlowej.

Sprawodawczość

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2414), z dniem 1 stycznia 2023 r. zwolniła z obowiązku składania sprawozdań o terminach zapłaty spółki tworzące podatkowe grupy kapitałowe oraz publiczne podmioty lecznicze. W ujęciu przedmiotowym nowością jest, że nie podlegają obowiązkowi sprawozdawczemu wartości świadczeń pieniężnych wynikających z transakcji handlowych zawieranych w zakresie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, świadczeń przedawnionych, a więc takich, dla których Kodeks cywilny zakłada, że termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi 3 lata. Obowiązkowi sprawozdawczemu nie podlegają też świadczenia wynikające z transakcji handlowych pomiędzy podmiotami należącymi do tej samej grupy kapitałowej.

Nowelizacja ustawy doprecyzowała więc krąg podmiotów zobowiązanych do wypełnienia obowiązku sprawozdawczego. Obecnie do składania sprawozdań zatorowych zobowiązani są podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych, inni niż podatkowe grupy kapitałowe, u których wartość przychodu uzyskana w roku podatkowym, który zakończył się w roku kalendarzowym poprzedzającym rok podania indywidualnych danych podatników do publicznej wiadomości, przekroczyła równowartość 50 mln euro.

Kolejna nowość w sprawozdawczości dotyczy wydłużenia

terminu składania sprawozdania o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (w serwisie Biznes.gov.pl). Termin ten wydłużono o 3 miesiące z 31 stycznia do 30 kwietnia każdego roku. Do złożenia sprawozdania w terminie zobowiązany jest kierownik podmiotu, o którym mowa w art. 27b ust. 2 pkt 2 ustawy o pdop (Dz. U. z 2022 r. poz. 2587 ze zm.). Za kierownika podmiotu uznaje się członka zarządu lub innego organu zarządzającego tego podmiotu, osobę pełniącą funkcję takiego organu. Jeśli w podmiocie tym nie działa taki organ, do terminowego złożenia sprawozdania zobowiązana jest osoba zarządzająca działalnością podmiotu. W przypadku spółki komandytowo-akcyjnej oraz spółki komandytowej za kierownika podmiotu uznaje się komplementariusza prowadzącego sprawę spółki, a w przypadku spółki jawnej – wspólnika prowadzącego sprawę spółki. Za kierownika podmiotu uznaje się również likwidatora, a także syndyka lub zarządcę ustanowionego w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Znowelizowane przepisy ustawy wprowadzają reguły składania korekty sprawozdania. Otóż należy ją złożyć, jeśli co najmniej w jednej pozycji przekazanego sprawozdania dane uległy zmianie o co najmniej 10% wartości. Korekty tej dokonuje się przez złożenie nowego sprawozdania z koniecznością uzasadnienia przyczyn korekty.

Zasady przewalutowania

Do ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 711) wprowadzono zasady przewalutowania świadczeń. Do przeliczenia wyrażonych w walucie obcej otrzymanych należności oraz spełnionych zobowiązań na walutę polską zastosowanie mają uregulowania podobne do tych z ustawy o rachunkowości. I tak w oparciu o art. 13b ust. 3 ustawy, w przypadku niespełnienia świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej w okresie objętym postępowaniem jego równowartość jest ustalana przy zastosowaniu średniego kur-

su waluty obcej ogłoszonego przez NBP ostatniego dnia roboczego okresu objętego postępowaniem. Wprowadzone rozwiązanie daje więc możliwość powiązania daty ustalenia średniego kursu waluty obcej z góry określoną datą związaną z badanym przez Prezesa UOKiK okresem objętym postępowaniem. Natomiast w odniesieniu do świadczeń pieniężnych spełnionych po terminie w okresie objętym postępowaniem jego równowartość jest ustalana przy zastosowaniu średniego kursu waluty obcej ogłoszonego przez NBP ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień spełnienia świadczenia pieniężnego.

Wskazane zasady przewalutowania świadczeń pieniężnych wyrażonych w walucie obcej nie mają zastosowania na potrzeby obowiązku sprawozdawczego. Mianowicie na potrzeby sprawozdania z terminów zapłaty wyrażone w walucie obcej wartości świadczeń pieniężnych przelicza się na walutę polską według zasad rachunkowości przyjętych przez dany podmiot.

Oświadczenie dużego przedsiębiorcy

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych nałożyła na wszystkich przedsiębiorców obowiązek złożenia drugiej stronie transakcji handlowej oświadczenia o posiadaniu, uzyskaniu albo utracie statusu dużego przedsiębiorcy. Wcześniej takie oświadczenie składał tylko dłużnik.

Od 8 grudnia 2022 r. obowiązuje znowelizowany art. 4c ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, na mocy którego oświadczenie o statusie dużego przedsiębiorcy składa zarówno dłużnik, jak i wierzyciel w danej transakcji handlowej. Oświadczenie składa się jednokrotnie, w formie, w jakiej jest zawierana transakcja handlowa. I tak oświadczenie o:

– posiadaniu statusu dużego przedsiębiorcy składa się najpóźniej w momencie zawarcia pierwszej transakcji handlowej,

– uzyskaniu statusu dużego przedsiębiorcy składa się najpóźniej w momencie zawarcia pierwszej transakcji handlowej między stronami po uzyskaniu tego statusu,

– utracie statusu dużego przedsiębiorcy składa się najpóźniej w momencie zawarcia pierwszej transakcji handlowej między stronami po utracie tego statusu.

Dla celów przeciwdziałania zatorom płatniczym status przedsiębiorcy należy określić w oparciu o unijne przepisy dotyczące pomocy publicznej. Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych w kwestii określenia statusu przedsiębiorcy pod względem jego wielkości odnosi się do przepisów załącznika I do rozporządzenia Komisji 651/2014/UE uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym (...). Oznacza to, że wierzyciel, który nie jest podmiotem samodzielnym, musi odpowiednio uwzględnić zatrudnienie i pułapy finansowe podmiotów powiązanych dla określenia swojego statusu. Przykładowo, jeśli zatrudnia średniorocznie 220 pracowników, a podmiot z nim powiązany kapitałowo (większość udziałów) 150 pracowników, to łączne zatrudnienie dla określenia statusu przedsiębiorcy wynosi 370 pracowników. Zatem fakt, że ma status średniego przedsiębiorcy na gruncie ustawy – Prawo przedsiębiorców, nie zwalnia wierzyciela ze złożenia oświadczenia o posiadaniu statusu dużego przedsiębiorcy.

Postępowanie w sprawie

Nadmierne opóźnianie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych przez podmiot niebędący podmiotem publicznym nadal ma miejsce w przypadku, gdy w okresie 3 kolejnych miesięcy suma wartości wymagalnych świadczeń pieniężnych niespełnionych oraz spełnionych po terminie wyniesie co najmniej 2 mln zł. Zatem definicja nadmiernego opóźnienia określona w płatnościach nie zmieniła się. W ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóź-

nieniom w transakcjach handlowych z dniem 8 grudnia 2022 r. dodano w art. 13b ust. 4, że przy ustalaniu wystąpienia nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych Prezes UOKiK pomija niespełnione oraz spełnione po terminie świadczenia pieniężne, których termin spełnienia upłynął wcześniej niż 2 lata przed dniem wszczęcia postępowania. Nie jest to nowość, ponieważ takie uregulowanie obowiązywało już wcześniej. Zmienił się natomiast sposób typowania przez Prezesa UOKiK podmiotów dopuszczających się opóźnień w płatnościach. Dotychczasowe formy typowania mogą być nadal stosowane. Wprowadzono jednak dodatkową formalną możliwość przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach o stosowanych terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Na podstawie art. 13c ust. 5 ustawy minister właściwy do spraw gospodarki przekazuje Prezesowi UOKiK sprawozdania zatorowe oraz informację o podmiotach, które nie złożyły w terminie tych sprawozdań, ze wskazaniem ich firmy (nazwy) i numeru identyfikacji podatkowej. Przekazywane dane są wykorzystywane przez Prezesa UOKiK przy dokonywaniu analizy prawdopodobieństwa nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych, są pomocne w wytypowaniu podmiotów, które mogły dopuścić się takiego naruszenia.

Nowością jest wprowadzenie instytucji tzw. wezwań miękkich. Dzięki temu Prezes UOKiK bez konieczności wszczęcia sformalizowanego postępowania może wystąpić do przedsiębiorcy z prośbą o wyjaśnienia w sprawach dotyczących nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych. Instytucja przewidziana w art. 13ca znowelizowanej ustawy pozwala więc na wyjaśnienie wątpliwości w temacie zatorów płatniczych bez formalnego wszczęcia postępowania.

2. Kary za nadmierne opóźnienia w płatnościach

Obecny model wyliczenia maksymalnej administracyjnej kary pieniężnej za nadmierne opóźnienie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych uwzględnia stałą stawkę procentową przypisaną do poszczególnych okresów opóźnienia. Im wyższe opóźnienie, tym wyższa kara. Nowością jest, że Prezes UOKiK ma możliwość odstąpienia od wymierzenia kary tylko w jednym przypadku.

Administracyjna kara

W przypadku stwierdzenia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych przez stronę postępowania, Prezes UOKiK może nałożyć na nią, w drodze decyzji, administracyjną karę pieniężną. Od 8 grudnia 2022 r. obowiązuje uznaniowość Prezesa UOKiK przy wymiarze kary i nowy wzór, według którego liczy się maksymalną karę za nadmierne opóźnienie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych (patrz ramka). W oparciu

o art. 13v ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych maksymalna kara jest wyliczana na podstawie wzoru matematycznego. Kara ta stanowi sumę wartości wymagalnych świadczeń pieniężnych niespełnionych oraz spełnionych po terminie lub ich równowartości, ale z rozróżnieniem na okresy opóźnienia – im dłuższe opóźnienie, tym wyższa kara (przykład).

Przy ustalaniu wystąpienia nadmiernego opóźnienia ze spełnieniem świadczeń pieniężnych oraz przy obliczaniu maksymalnej kary administracyjnej pomijane są świadczenia pieniężne, których termin upłynął wcześniej niż 2 lata przed dniem wszczęcia postępowania. Pomijane są również świadczenia wynikające z transakcji handlowych, których wyłącznymi stronami są podmioty należące do tej samej grupy kapitałowej oraz wynikające z transakcji handlowych zawieranych w zakre-

sie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Uznaniowość

Przy ustaleniu końcowej wysokości administracyjnej kary pieniężnej Prezes UOKiK bierze pod uwagę w sposób uznaniowy wagę naruszenia, okoliczności naruszenia wykazane przez stronę postępowania, działania podjęte przez stronę postępowania z własnej inicjatywy w celu zaprzestania naruszenia. Kolejne przesłanki wpływające na ostateczny wymiar kary dotyczą współpracy strony postępowania z Prezesem UOKiK w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Na wysokość finalnej kary może też wpływać spełnienie przez stronę postępowania wszystkich niespełnionych w terminie świadczeń pieniężnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych, nie później niż w terminie 60 dni od dnia doręczenia stronie postanowienia o wszczęciu postępowania.

Obniżenie, podwyższenie kary

Nowością jest, że Prezes UOKiK ma możliwość obniżenia wysokości administracyjnej kary pieniężnej o 20%, gdy strona postępowania w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji uiszcza w całości tę karę oraz zrzeknie się wobec Prezesa UOKiK prawa do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Po dokonaniu tych czynności przez stronę postępowania

Przykład

Przedsiębiorca X (dłużnik) opóźnia się z zapłatą kilku świadczeń pieniężnych. Nie zapłacił on w terminie przedsiębiorcy (wierzycielowi):

- A świadczenia pieniężnego w wysokości 800 tys. zł – termin opóźnienia wyniósł 1 dzień ($800 \text{ tys. zł} \times 1\% = 8 \text{ tys. zł}$),
- B świadczenia pieniężnego w wysokości 800 tys. zł – termin opóźnienia wyniósł 32 dni ($800 \text{ tys. zł} \times 2\% = 16 \text{ tys. zł}$),
- C świadczenia pieniężnego w wysokości 800 tys. zł – termin opóźnienia wyniósł 61 dni ($800 \text{ tys. zł} \times 4\% = 32 \text{ tys. zł}$).

Maksymalna kara administracyjna dla przedsiębiorcy za opóźnienie się w spełnieniu świadczeń pieniężnych wynosi 56 tys. zł.

Prezes UOKiK wydaje decyzję o zwrocie nadpłaconej administracyjnej kary pieniężnej. Mowa o tym w art. 13v ust. 3 i ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. W kolejnym ustępie tego artykułu ustawodawca wprowadził obligatoryjne podwyższenie maksymalnej kary pieniężnej o 50% za nadmierne opóźnienie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych. Ma to miejsce w przypadku, gdy w okresie 2 lat od dnia, w którym decyzja o nałożeniu kary stała się ostateczna, Prezes UOKiK ponownie stwierdzi nadmierne opóźnienie przez ten sam podmiot.

Odstąpienie od ukarania

Na podstawie art. 13v ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom (...) w przypadku gdy do nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych doszło na skutek działania siły wyższej, Prezes UOKiK odstępuje od wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej. Obecnie

zaistnienie siły wyższej stanowi jedyną przesłankę obligującą Prezesa UOKiK do odstąpienia od ukarania przedsiębiorcy generującego zatory płatnicze. Ma to zastosowanie do zatorów spowodowanych siłą wyższą, czyli zdarzeniem zewnętrznym w stosunku do przedsiębiorstwa strony postępowania, nieuchronnego, tj. niemożliwego do zapobieżenia, oraz nadzwyczajnego, tj. niemożliwego do przewidzenia, pozostającego w bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym z niewykonaniem przez stronę zobowiązań finansowych. Taki związek przyczynowo-skutkowy strona postępowania może wykazać, gdy sama jest ofiarą zatorów płatniczych i to jest powodem opóźnień w płatnościach.

W przypadku gdy do nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych doszło na skutek działania siły wyższej, Prezes UOKiK odstępuje od wymierzenia kary.

Maksymalna kara administracyjna za opóźnienie się

$$WK = (WŚ1 \times 1\%) + (WŚ2 \times 2\%) + (WŚ3 \times 4\%) + (WŚ4 \times 12\%) + (WŚ5 \times 24\%)$$

gdzie:

WŚ – suma wartości wymagalnych świadczeń pieniężnych niespełnionych lub spełnionych po terminie lub ich równowartości, z rozróżnieniem na okres opóźnienia:

WŚ1 – do 30 dni,

WŚ2 – od 31 dni do 60 dni,

WŚ3 – od 61 dni do 120 dni,

WŚ4 – od 121 dni do 365 dni,

WŚ5 – powyżej 365 dni.

3. Odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych

W transakcjach handlowych odsetki ustawowe mają zastosowanie tylko do ustalenia wynagrodzenia wierzyciela za odroczenie terminu zapłaty w umowach, w których ustalono termin zapłaty dłuższy niż 30 dni. Dopiero od dnia następnego po terminie zapłaty należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Strony transakcji

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych dotyczą transakcji, czyli umów, zawartych przez strony w związku z ich działalnością gospodarczą, których przedmiotem jest odpłatna dostawa towarów lub odpłatne świadczenie usług. Stronami transakcji mogą być jedynie:

- przedsiębiorcy wpisani do CEIDG lub KRS,
- przedsiębiorcy z państw członkowskich UE, Norwegii, Islandii, Liechtensteinu oraz Konfederacji Szwajcarskiej,
- oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych,
- osoby wykonujące wolny zawód,
- podmioty wykonujące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- rolnicy (wynajmujący pokoje, sprzedający posiłki domowe i świadczący w gospodarstwach rolnych inne usługi związane z pobytem turystów; wyrabiający do 100 hektolitrow wina

w ciągu roku kalendarzowego; w zakresie sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, o której mowa w art. 20 ust. 1c ustawy o pdof – Dz. U. z 2022 r. poz. 2647 ze zm.),

- koła gospodyń wiejskich,
- podmioty publiczne,
- podmioty objęte zakresem art. 3 ust. 1 pkt 4 i pkt 5 ustawy – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 ze zm.).

Odsetki w transakcjach handlowych należą się wymienionym stronom transakcji handlowych. Osoba fizyczna, która nie prowadzi działalności gospodarczej, nie jest więc stroną transakcji w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. W relacjach pomiędzy przedsiębiorcą a osobą fizyczną nieprowadzącą działalności kwestię odsetek należnych za opóźnienie reguluje art. 481 K.c. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.).

Odsetki za odroczenie

Sankcją dla dłużnika za nieterminowe regulowanie płatności są odsetki za opóźnienie. Wierzyciel może dochodzić od dłużnika dwóch rodzajów odsetek ustawowych w przypadku opóźnienia. Chodzi tu o odsetki za odroczenie terminu zapłaty wynagrodzenia, o czym mowa w art. 5 i art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu... (tzw. odsetki kapitałowe), oraz za przekroczenie terminu (opóźnienie) zapłaty wynagrodzenia na podstawie art. 7 i art. 8 tej ustawy.

Odsetki za odroczenie terminu zapłaty (kapitałowe) stanowią wy-

godzenie za korzystanie z kapitału. Zgodnie z art. 5 powołanej ustawy, jeśli strony transakcji handlowej, z wyłączeniem podmiotu publicznego będącego podmiotem leczniczym, przewidziały w umowie termin zapłaty dłuższy niż 30 dni, wierzyciel, który nie jest dużym przedsiębiorcą, może żądać odsetek ustawowych po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia i doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, do dnia zapłaty (lecz nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego). W tym przypadku możliwość naliczenia odsetek ustawowych, regulowanych art. 359 K.c., powstaje niezależnie od popadnięcia dłużnika w stan opóźnienia i służy wprowadzeniu zasady oprocentowania zaciągniętego kredytu kupieckiego (przykład 1). Odsetki te mają różną wysokość w zależności od tego czy strony transakcji ustaliły termin zapłaty i czy dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym.

Jeśli strony transakcji handlowej określiły w umowie termin zapłaty, to odsetki za odroczenie terminu płatności nie dotyczą podmiotu publicznego będącego podmiotem leczniczym. Reguła ta ma zastosowanie dwustronnie, tzn. zarówno, gdy podmiot leczniczy jest dłużnikiem, tj. nie ma obowiązku zapłaty odsetek, jak i wierzycielem – nie ma prawa domagać się odsetek od kontrahenta. Inaczej jest, gdy w umowie nie określono terminu zapłaty. Wtedy odsetki należą się stronom transakcji handlowej, nawet gdy jedną z nich będzie

podmiot leczniczy. Wysokość tych odsetek jest równa sumie stopy referencyjnej NBP (od 8 września 2022 r. to 6,75%) i 3,5 punktów procentowych, co daje 10,25%.

Odsetki za opóźnienie

Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych różnią się od odsetek kapitałowych przewidzianych w K.c. zakresem przedmiotowym i podmiotowym zastosowania oraz wysokością. Rozróżnia się dwie wysokości takich odsetek w zależności od statusu dłużnika:

- gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym – odsetki są równe sumie stopy referencyjnej NBP i 8 punktów procentowych,
- gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym – odsetki są równe sumie stopy referencyjnej NBP i 10 punktów procentowych.

Przykład 1

Wierzyciel spełnił swoje świadczenie. Termin zapłaty został ustalony na 40 dni, a dłużnik uregulował płatność 60. dnia. W takiej sytuacji wierzyciel może żądać odsetek ustawowych od 31. do 40. dnia. Natomiast odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych przysługują wierzycielowi za okres od 41. do 60. dnia.

Przykład 2

Producent dostarczył zamówiony towar 1 marca 2023 r. przedsiębiorcy wraz z fakturą na kwotę 200 tys. zł. Termin zapłaty na fakturze był zgodny z umową i wynosił 14 dni liczonych od jej doręczenia.

Termin zapłaty upłynął 14 marca 2023 r. Dłużnik 21 marca 2023 r. zapłacił kwotę 200 tys. zł.

Dłużnik spóźnił się z płatnością w związku z tym wierzycielowi przysługują odsetki za przekroczenie terminu zapłaty:

- od kwoty 200 tys. zł odsetki wynoszą 642,47 zł, tj. $(200 \text{ tys. zł} \times 7 \text{ dni} \times 0,1675) / 365$.

Dla ustalenia tych odsetek zastosowanie ma stopa referencyjna NBP obowiązująca w dniu:

- 1 stycznia – do odsetek należnych od 1 stycznia do 30 czerwca,
- 1 lipca – do odsetek należnych od 1 lipca do 31 grudnia.

Wprowadzone rozwiązanie daje możliwość zmiany wysokości tych odsetek maksymalnie dwa razy w roku, gdy zmienia się wysokość stopy referencyjnej NBP. Zatem należy się liczyć z tym, że od 1 lipca 2023 r. wysokość odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych może się zmienić, gdy stopa referencyjna NBP ulegnie zmianie. Obecnie odsetki te wynoszą 16,75% dla transakcji handlowych, w których dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym (przykład 2) i 14,75%, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym.

4. Rekompensaty kosztów odzyskiwania należności

Wierzyciel ma prawo domagać się rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, gdy dłużnik opóźni się z zapłatą. Rekompensata ma formę zryczałtowaną i wynosi od 40 euro do 100 euro. Można ją naliczyć już przy jednodniowym opóźnieniu w zapłacie.

Zwrot kosztów odzyskania należności

Wierzycielowi, który spełnił swoje świadczenie, a nie otrzymał zapłaty w terminie, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, rekompensata za koszty odzyskiwania należności, o czym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Rekompensata ta przysługuje od każdej niezapłaconej wierzytelności bądź części wierzytelności, jeśli strony ustaliły w umowie, że świadczenie pieniężne (wynagrodzenie za dostawę lub wykonanie usługi) będzie spełniane w częściach. Na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 powołanej ustawy, w przypadku gdy strony transakcji handlowej ustaliły w umowie, że świadczenie pieniężne będzie spełniane w częściach (według harmonogramu), uprawnienie do rekompensaty przysługuje w stosunku do każdej niezapłaconej części. To samo dotyczy odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych.

W świetle tych rozwiązań nie ma więc podstawy prawnej, by naliczać rekompensatę jednorazowo od wszystkich nieuregulowanych terminowo należności między tymi samymi stronami transakcji handlowej, co potwierdza wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 15 czerwca 2021 r., sygn. akt I ACa 81/20.

Rekompensata od wysokości świadczenia

Rekompensata ma formę stałej, zryczałtowanej kwoty kosztów odzyskiwania należności. Na jej wysokość nie ma wpływu wina dłużnika czy czas opóźnienia. Wierzyciel może ją naliczyć, gdy nie doszło do terminowej zapłaty przez dłużnika, niezależnie od tego, czy poniósł koszty odzyskiwania należności. Ma prawo ją naliczyć zarówno, gdy doszło do znacznego opóźnienia w zapłacie wynagrodzenia, jak również gdy opóźnienie wyniosło tylko jeden dzień. Wierzyciel, który spełnił swoje świadczenie i nie otrzymał zapłaty w terminie, ma prawo do rekompensaty od dnia nabycia uprawnienia do odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, czyli od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin płatności (przykład 1).

Wysokość rekompensaty zależy od wartości świadczenia pieniężnego. Wynosi ona równowartość kwoty:

- 40 euro – jeżeli wartość świadczenia pieniężnego nie przekracza 5.000 zł,
- 70 euro – gdy wartość świadczenia pieniężnego jest wyższa niż 5.000 zł, ale niższa niż 50.000 zł,
- 100 euro – jeśli wartość świadczenia pieniężnego jest równa lub wyższa od 50.000 zł.

W sytuacji gdy wierzyciel ponieśże wyższe koszty odzyskiwania należności, art. 10 ust. 2 powołanej ustawy daje prawo do ich zwrotu. W przeciwieństwie do zryczał-

towanej rekompensaty wierzyciel musi udowodnić, że koszty takie poniósł i że były one zasadne.

Przeliczenie na złote

Równowartość rekompensaty w złotych ustala się przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego przez NBP ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne (przykład 2). Ma to swoje umocowanie w art. 10 ust. 1a ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Niepobieranie rekompensaty

Podmioty publiczne mają możliwość niepobierania rekompensaty z tytułu opóźnienia w płatnościach, gdy jej kwota jest równa świadczeniu pieniężnemu albo większa od tego świadczenia. W takiej sytuacji dysponent części budżetowej, państwowego funduszu celowego lub organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (w drodze uchwały) mogą wyrazić zgodę na niedochodzenie rekompensaty. Po nowelizacji ustawy o finansach publicznych do niedochodzenia rekompensaty uprawnione są także agencje wykonawcze. W praktyce oznacza to, że spóźnienie się z zapłatą należności kontrahentowi, który jest podmiotem sektora finansów publicznych, daje możliwość nienaliczenia rekompensaty, pod warunkiem że jest równa lub wyższa od należności głównej. Trzeba się jednak liczyć z tym, że nienaliczenie rekompensaty w omawianym przypadku jest uprawnieniem. Instytucja publiczna nie ma obowiązku nienaliczenia rekompensaty w przypadku opóźnienia płatności.

Zakaz zbywalności

Roszczenie o rekompensatę jest niezbywalne, o czym mowa w art. 10 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Dla wierzyciela oznacza to, że jeśli dłużnik nie zapłaci w terminie, to jest uprawniony do rekompensaty, ale nie może zbyć roszczenia na niej. Może tylko zbyć wymagalną wierzytelność. Natomiast jeśli podmiot nabył wierzytelność w wyniku przeniesienia, to nie ma prawa dochodzenia rekompensaty.

Przykład 1

Termin zapłaty w umowie został ustalony na 60 dni. Wartość świadczenia pieniężnego wynosi 55.000 zł. Dłużnik uregulował płatność 61. dnia. Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych przysługują wierzycielowi za okres jednego dnia. Poza odsetkami wierzycielowi przysługuje też rekompensata za koszty odzyskiwania należności o równowartości 100 euro.

Przykład 2

Świadczenie pieniężne stało się wymagalne w kwietniu 2023 r. (termin płatności z faktury to 30 kwietnia 2023 r.). Dla wyliczenia wysokości zryczałtowanych kosztów dochodzenia należności przyjmuje się średni kurs euro z ostatniego dnia roboczego marca, czyli z 31 marca 2023 r., który wyniósł 4,6755 zł/euro. Zatem równowartość rekompensaty dla:

- 40 euro wynosi 187,02 zł,
- 70 euro wynosi 327,29 zł,
- 100 euro wynosi 467,55 zł.

5. Jedna umowa a kilka rekompensat za opóźnienie w płatnościach

W transakcji handlowej w roli wierzyciela jest przedsiębiorca, a po stronie dłużnika publiczny podmiot leczniczy. W umowie na dostawę towaru maksymalny termin płatności określono na 60 dni. Dłużnik trzy razy spóźnił się z zapłatą za poszczególne partie dostawy (trzy faktury). Czy w takiej sytuacji przedsiębiorcy przysługują trzy rekompensaty za opóźnienie w zapłacie, czy jedna?

Przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych mają zastosowanie do transakcji handlowych, czyli do umów dotyczących odpłatnej dostawy towarów lub odpłatnego świadczenia usług. Problem interpretacyjny pojawia się, gdy w ramach jednej umowy następuje kilka dostaw, za które dłużnik nie płaci w terminie. W takim przypadku każdą dostawę towaru można traktować jako transakcję handlową, a co

się z tym wiąże – wierzycielowi przysługuje rekompensata za odzyskanie należności za każdą nieterminową płatność w ramach jednej umowy.

Potwierdza to wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 1 grudnia 2022 r., w sprawie C-419/21. W oparciu o ten wyrok transakcja handlowa obejmuje każdą kolejną dostawę towarów lub każde kolejne świadczenie usług w wykonaniu jednej i tej samej umowy. Gdy w jednej i tej

samej umowie przewidziano kolejne dostawy towarów lub kolejne świadczenia usług, przy czym zapłata za każdą z tych dostaw lub za każde z tych świadczeń powinna nastąpić w określonym terminie – rekompensata należy się z tytułu każdego opóźnienia.

W świetle tego wyroku przysługuje więc tyle rekompensat, ile opóźnień w płatności, czyli w omawianym przypadku wierzycielowi przysługują trzy rekompensaty.

6. Przelew wierzytelności

W transakcji handlowej dłużnikiem jest duży przedsiębiorca, a wierzycielem przedsiębiorca z sektora MŚP. Czy w umowie dopuszczalne jest ograniczenie prawa wierzyciela do przelewu wierzytelności, np. w postaci wymogu zgody dłużnika na przelew wierzytelności?

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych zniósła umowny zakaz przelewu wierzytelności oraz innych postanowień umownych mających ten sam cel. Chodzi o ograniczenie prawa wierzyciela do przelewu wierzytelności, np. wymogu zgody dłużnika na przelew wierzytelności. Dotyczy to transakcji, w których dłużnikiem jest duży przedsiębiorca, czyli zatrudniający od 250 pracowników, a wierzycielem przedsiębiorca z sektora MŚP (mikro-, mały lub średni przedsiębiorca). Na gruncie art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym

opóźnieniom w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest duży przedsiębiorca, a wierzycielem MŚP, zastrzeżenie umowne wyłączone lub ograniczające prawo wierzyciela do przelewu wierzytelności staje się bezskuteczne, jeśli zapłata nie nastąpiła w terminie określonym w umowie, a jeśli tego terminu w umowie nie określono – od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego. Powołany przepis nie ma zastosowania do transakcji handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, czyli m.in. jednostka sektora finansów publicznych.

7. Kary dla podmiotu publicznego

Stronami transakcji handlowej są przedsiębiorca i podmiot publiczny występujący w roli dłużnika. Czy na podmiot publiczny może być nałożona kara administracyjna za nadmierne opóźnianie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych, gdy przedsiębiorca poinformuje o nim UOKiK?

NIE. Prezes UOKiK prowadzi postępowanie w sprawie nadmierne opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych wobec podmiotów określonych w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Tymi podmiotami są np. przedsiębiorcy, osoby wykonujące wolny zawód czy oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych. Jednak, na gruncie art. 13c ust. 1 powołanej ustawy, Prezes UOKiK nie prowadzi postępowania w sprawie nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń

pieniężnych wobec podmiotów publicznych. Tym samym nie ma możliwości nałożenia na podmiot publiczny kary za nadmierne opóźnianie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych.

W zawiadomieniu dotyczącym podejrzenia wystąpienia nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych, które zgłasza się do Prezesa UOKiK, wskazuje się podmiot, wobec którego powzięto podejrzenie wystąpienia nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych. Tym podmiotem nie może być jednak podmiot publiczny.

8. Moment zapłaty

Termin zapłaty zgodnie z umową upłynął 15 maja 2023 r. Tego dnia dłużnik złożył skuteczne polecenie zapłaty w banku. W którym momencie nastąpiło zaspokojenie wierzyciela: złożenia polecenia przelewu, obciążenia rachunku dłużnika, czy może uznania rachunku wierzyciela (zawarta umowa tego nie reguluje)?

Moment dokonania zapłaty przez dłużnika nie jest zdefiniowany w ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, a jest on kluczowy dla zweryfikowania czy zapłata została dokonana w terminie, czy z opóźnieniem. I tak w przypadku dokonania zapłaty przelewem bankowym za datę zapłaty można uznać datę operacji bankowej ustalonej na podstawie potwierdzenia przelewu, sporządzonym na podstawie art. 7 Prawa bankowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2324 ze zm.), czyli z chwilą złożenia skutecznego

polecenia zapłaty w banku. Regułę tę można zastosować tylko, gdy wynika ona z umowy pomiędzy kontrahentami. W pozostałych przypadkach przyjmuje się, że momentem zapłaty jest chwila uznania rachunku bankowego wierzyciela. Potwierdza to np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 1996 r., sygn. akt II CRN 79/96. Wskazano w nim, że w rozliczeniach bezgotówkowych za moment otrzymania zapłaty przez wierzyciela uważa się chwilę uznania jego rachunku bankowego.

9. Wydłużony termin zapłaty

Dłużnikiem w transakcji handlowej jest podmiot publiczny niebędący podmiotem leczniczym. Czy termin zapłaty określony w umowie może być wydłużony do 60 dni?

NIE. W przypadku transakcji handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny (z wyjątkiem podmiotów publicznych będących podmiotami leczniczymi), pomimo ustalenia w umowie terminu zapłaty dłuższego niż 30 dni z mocy ustawy automatycznie zastąpi go termin 30 dni. Obecne przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych nie

pozwalają na wydłużenie terminu płatności do 60 dni. W sytuacji gdy w umowie termin zapłaty jest dłuższy niż 30 dni liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, wierzycielowi przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty.

10. Zapłata wynagrodzenia częściami a uprawnienie do odsetek za opóźnienie oraz rekompensaty

Podmiot publiczny niebędący podmiotem leczniczym ma podpisaną umowę najmu nieruchomości. Z umowy wynika, że czynsz jest płacony do 10. dnia każdego miesiąca. Co miesiąc wystawiane są faktury. Czy rekompensatę zwrotu kosztów odzyskania należności liczy się od każdej niezapłaconej w terminie faktury? Czy za transakcję należy uznać umowę i taką opłatę można naliczyć tylko raz na czas jej trwania?

Umowa polegająca na odpłatnym udostępnieniu rzeczy do użytkowania pomiędzy przedsiębiorcą i podmiotem publicznym, w szczególności najem, stanowi transakcję handlową.

Zatem, jeśli strony transakcji handlowej ustaliły w umowie, że świadczenie pieniężne będzie spełniane w częściach (wg harmonogramu do 10. dnia każdego miesiąca), uprawnienie do odse-

tek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz rekompensaty za koszty odzyskania należności przysługuje w stosunku do każdej niezapłaconej części. W takim ujęciu od każdej opóźnionej płatności czynszu za najem nieruchomości przysługuje wierzycielowi odrębna rekompensata za koszty odzyskania należności, co ma swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Jej wysokość jest uzależniona od wartości świadczenia pieniężnego i wynosi 40 euro, gdy wartość świadczenia nie przekracza 5 tys. zł, 70 euro, jeśli jest wyższe niż 5 tys. zł, ale niższe niż 50 tys. zł, 100 euro – równe lub wyższe od 50 tys. zł. Wierzyciel ma do niej prawo od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin płatności czynszu za najem nieruchomości.

Przykład

Zgodnie z umową najmu czynsz jest płacony do 10. dnia każdego miesiąca. Wierzyciel dostarczył fakturę dłużnikowi w lutym 2023 r. na kwotę 10 tys. zł (płatność do 10 lutego) i w marcu na kwotę 10 tys. zł (płatność do 10 marca). Dłużnik dokonał zapłaty 10 tys. zł (czynsz za luty) 11 lutego 2023 r. oraz 15 marca br. (czynsz za marzec).

W związku z opóźnieniem zapłaty za czynsz za luty wierzyciel ma prawo dochodzenia od dłużnika rekompensaty w wysokości równoważności 70 euro, tj. 329,62 zł (po kursie z dnia 31 stycznia br. 4,7089 zł) oraz odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, choć dłużnik spóźnił się z zapłatą tylko jeden dzień 4,59 zł (10 tys. zł × 1 dzień × 0,1675/365).

Za opóźnienie w zapłacie za czynsz za marzec wierzyciel ma prawo do dochodzenia od dłużnika rekompensaty w wysokości równoważności 70 euro, tj. 330,19 zł (po kursie z dnia 28 lutego br. 4,7170 zł) oraz odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych 22,95 zł (10 tys. zł × 5 dni × 0,1675/365).

11. Odsetki od nieterminowej płatności dokonanej w częściach

MŚP płaci przedsiębiorcy za dostarczony towar w częściach bez zachowania terminowości. Tymczasem wynagrodzenie za towar zgodnie z umową powinno być zapłacone w całości. Jak należy obliczyć odsetki za opóźnienie z uwzględnieniem częściowej zapłaty za zobowiązanie?

Jeśli strony transakcji handlowej ustaliły w umowie, że świadczenie pieniężne będzie spłacane w częściach, uprawnienie do odsetek za opóźnienie, przysługuje w stosunku do każdej niezapłaconej części. Ma to swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdzia-

łaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Powołana ustawa w temacie zapłaty w częściach odnosi się do transakcji, dla których strony ustaliły harmonogram, np. umowa najmu z czynszem płatnym do 10. dnia każdego miesiąca. Powstaje więc

pytanie, co z odsetkami za opóźnienie gdy w umowie nie określono harmonogramu, a dłużnik nie dokona w umówionym terminie zapłaty całości wynagrodzenia, tylko w części. W takim przypadku w odniesieniu do niezapłaconej części wynagrodzenia wierzyciel ma prawo do odsetek za opóźnienie. Zarówno w wariancie gdy umowa zawiera harmonogram płatności, jak i w wariancie, gdy go nie ustalono – odsetki za opóźnienie liczy się w ten sam sposób, tj. od dnia następującego po terminie zapłaty.

Przykład

Spółka dostarczyła przedsiębiorcy zamówiony towar 10 marca 2023 r. wraz z fakturą na kwotę 200 tys. zł. Termin zapłaty na fakturze był zgodny z umową i wynosił 14 dni liczonych od jej doręczenia. Umowa nie regulowała kwestii wysokości odsetek.

Termin zapłaty upłynął 24 marca 2023 r. Dłużnik w tym dniu dokonał zapłaty tylko kwoty 100 tys. zł. W dniu 24 kwietnia 2023 r. zapłacił kwotę 50 tys. zł, a 10 maja br. pozostałą płatność, czyli 50 tys. zł. Wierzyciel zaliczył wpłaty na należność główną.

Dłużnik spóźnił się z płatnością, w związku z tym wierzycielowi przysługują odsetki za przekroczenie terminu zapłaty od kwoty 100 tys. zł, tj.:
– od kwoty 50 tys. zł wynoszą 711,30 zł (50 tys. zł × 31 dni × 0,1675)/365,
– od kwoty 50 tys. zł wynoszą 1.078,42 zł (50 tys. zł × 47 dni × 0,1675)/365.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Kalkulator odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym dostępny w serwisie www.kalkulatory.gofin.pl

12. Wyegzekwowanie spłaty zaległych świadczeń pieniężnych

Dłużnik opóźnia się z zapłatą świadczeń pieniężnych, a suma wartości tych należności w ciągu kolejnych trzech miesięcy kalendarzowych przekracza 2 mln zł. Czy efektem zawiadomienia dotyczącego wystąpienia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych będzie wyegzekwowanie przez UOKiK zaległych płatności? Czy UOKiK przeprowadza analizę prawdopodobieństwa nadmiernego opóźnienia?

Wszczęcie postępowania w sprawie nadmiernego opóźnienia się poprzedza przeprowadzona przez Prezesa UOKiK analiza prawdopodobieństwa nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych. Analiza ta obejmuje identyfikację obszarów, w których ryzyko powstania takiego opóźnienia się jest największe, w szczególności analiza ta uwzględnia szacowaną wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych oraz spełnionych po terminie przez

dany podmiot i liczbę wierzycieli, którzy takich świadczeń od tego podmiotu nie otrzymali lub otrzymali je po terminie. Jeśli na skutek tej analizy okaże się, że doszło do wystąpienia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie z urzędu, o czym mowa w art. 13c ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Postępowanie UOKiK nie za-

spokoju roszczeń indywidualnego podmiotu pokrzywdzonego przez przedsiębiorcę generującego zatory płatnicze. UOKiK może wydać decyzję administracyjną stanowiącą ważny argument w sprawie w razie powództwa do sądu cywilnego oraz nałożyć na podmiot powodujący zatory płatnicze administracyjną karę pieniężną. Postępowanie na drodze administracyjnej (UOKiK) nie wyklucza więc dochodzenia roszczeń przez przedsiębiorcę na drodze sądowej.

13. Maksymalny termin zapłaty, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny

Umowa dotycząca dostawy towarów ma być zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a podmiotem publicznym. Jaki maksymalny termin zapłaty można ustalić w umowie, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny?

Przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych mają zastosowanie do transakcji handlowych, czyli do umów dotyczących odpłatnej dostawy towarów lub odpłatnego świadczenia usług, jeśli stronami tych umów są m.in. podmioty publiczne. Na potrzeby przeciwdziałania zatorom płatniczym przyjmuje się, że podmiotami publicznymi są podmioty określone w art. 4 Prawa zamówień publicznych. I tak za podmioty publiczne uznaje się jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, czyli m.in.:

- organy władzy publicznej (np. organy administracji centralnej), organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
- gminy, powiaty, województwa oraz ich związki, a także związki metropolitalne,
- jednostki budżetowe (urzędy),
- samorządowe zakłady budżetowe (np. miejski zakład komunikacji),
- państwowe fundusze celowe (np. PFRON, FP, WFOŚiGW),
- ZUS i zarządzane przez niego fundusze oraz KRUS i fundusze zarządzane przez prezesa KRUS,
- NFZ i samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- uczelnie publiczne, PAN i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury (np. muzea),
- inne państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
- inne osoby prawne, o ile nie działają w zwykłych warunkach rynkowych, ich celem nie jest wypracowanie zysku i nie ponoszą strat wynikających z prowadzenia działalności; dodatkowo utworzono

je w szczególnym celu zaspokojenia potrzeb o charakterze powszechnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego; ponadto jednostki sektora finansów publicznych lub państwowe jednostki organizacyjne, pojedynczo lub wspólnie bądź pośrednio przez inny podmiot finansujący je w ponad 50% lub posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego,

- związki ww. podmiotów.
- Szczególne rozwiązania w ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych wprowadzono dla podmiotów publicznych będących podmiotami leczniczymi, występujących w transakcji handlowej po stronie dłużnika. Za takie podmioty uznaje się:
 - samodzielne zakłady opieki zdrowotnej,
 - jednostki budżetowe posiadające w strukturze organizacyjnej ambulatorium, ambulatorium z izbą chorych lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej lub położną podstawowej opieki zdrowotnej,
 - instytuty, które prowadzą badania naukowe i prace rozwojowe w zakresie nauk medycznych.
- Zdefiniowanie podmiotów publicznych ma istotne znaczenie dla określenia maksymalnego terminu zapłaty w transakcjach handlowych. Mianowicie podmioty publiczne są zobowiązane do dokonania płatności nie później niż w terminie 30-dniowym. Termin ten jest dwa razy dłuższy, tj. 60 dni, dla podmiotów publicznych będących podmiotami leczniczymi.

Maksymalny termin zapłaty dla podmiotów publicznych

Wierzyciel	Dłużnik	Maksymalny termin zapłaty
przedsiębiorca, osoba wykonująca wolny zawód	podmiot publiczny niebędący podmiotem leczniczym (np. gmina)	30 dni
	podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym	60 dni

14. Zawiadomienie o wystąpieniu nadmiernego opóźnienia

Strony transakcji handlowych nie wywiązują się z terminów płatności. S w konsekwencji u przedsiębiorcy dochodzi do zatorów płatniczych. Czy zgłoszenie problemu do UOKiK spowoduje wszczęcie postępowania?

Przedsiębiorca pokrzywdzony zatorami płatniczymi ma prawo zgłosić do UOKiK zawiadomienie dotyczące podejrzenia wystąpienia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych przez kontrahenta.

Wynika to z art. 13d ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Zawiadomienie powinno zawierać:

- wskazanie podmiotu, wobec którego powzięto podejrzenie wystąpienia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń,

- opis stanu faktycznego będącego podstawą zawiadomienia,
- uprawdopodobnienie wystąpienia nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń,
- dane zgłaszającego.

Samo zawiadomienie nie zobowiązuje UOKiK do podjęcia formalnych działań. Postępowanie zostanie wszczęte tylko wtedy, gdy z posiadanych przez Prezesa UOKiK informacji będzie wynikało, że suma niespełnionych lub spełnionych po terminie świadczeń pieniężnych w ciągu 3 kolejnych miesięcy kalendarzowych wynosi co najmniej 2 mln zł.